Îmbinarea elementelor româno-ucrainene în personalitatea lui Paisie Velicikovski

CZU: 929:271-72(498)

Ion GUMENÂI 0000-0002-4501-3855

Paisie Velicikovski este cunoscut drept o personalitate marcantă, care a revivifiat viața monahală atât din spațiul românesc, cât și din cel ortodox în ansamblu, fiind un demn urmaș al lui Nicodim de la Tismana – cel care a pus bazele și a organizat viața monahală în spațiul românesc. Născut la Poltava, Paisie Velicikovski s-a realizat și a fost sanctificat în spațiul românesc. El reprezintă o reflecție inversă a lui Petru Movilă, cel care se naște la sfârșitul sec. XVI în Țara Moldovei, dar se realizează, în cele din urmă, ca mitropolit în Malorusia.

Materialul propus spre dezbatere se axează pe combinarea celor două elemente ce l-au format și conturat pe Paisie Velicikovski (în acest caz, din varii motive, am lăsat la o parte așa laturi ca elementul athonit, sau cel grec personalizat, în special, prin lucrările Sfinților părinți).

În primul rând, ne-am propus să analizăm influența primită de către tânărul Petru la Kiev, prin intermediul mitropolitului Antonie Putneanul, precum și cauzele care l-au făcut pe viitorul stareț al mănăstirilor Țării Moldovei să tindă spre stabilirea sa în spațiul românesc, scop ce l-a dominat o perioadă îndelungată de timp, fiind realizat în cele din urmă.

Nu a fost trecută cu vederea nici perioada aflării rasoforului Platon la schiturile monahale de la Dolhăuți, Treisteni și Cârnul, unde poate fi urmărită o îmbinare a elementului românesc și a celui ucrainean, dacă luăm în considerare faptul că o parte din călugări sau chiar duhovnici și stareți se trăgeau din locurile natale ale lui Velicikovski, Malorusia.

Tocmai aceasta este perioada când Paisie Velicikovski va învăța limba română și când va deprinde elementele vieții monahale de tradiție athonită.

Este elucidată și activitatea lui Paisie în calitatea sa de stareț la mănăstirile Dragomirna, Secu și Neamț, precum și conexiunea lui cu elementul ucrainean. Ne referim la legăturile începute încă din timpul aflării la Muntele

Athos cu Mitropolia Kievului, dar și cu hatmanul cazacilor P. Kalnâșevskii, în vederea unui ajutor financiar pentru obștea sa monahală, care, în perioada athonită, a avut o situație destul de complicată.

De asemenea, starețul poartă o serie de corespondențe cu diferite persoane din spațiul ucrainean, pentru explicarea și rezolvarea problemelor legate de viața monahală și cea de credință. Astfel, se observă o legătură nu doar de interes economic, dar și spirituală, care va influența viața monahală din tot spațiul slav în secolul al XVIII-lea și în cel următor.

Nu în ultimul rând, ne vom referi la ucenicii și urmașii lui Paisie Velicikovski, mulți dintre care fiind de origine malorusă, după o perioadă de ședere în obștea paisiană, reveneau în spațiul slav, reformând viața mănăstirilor în stil paisian.